

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Mvndvs Et Mvndi Partes, Divinæ Bonitatis Ac Ivstitiæ
Præcones**

Stengel, Georg

Ingolstadt, 1645

Capvt III. Dei opera judiciciaq[ue] etiam in fulminibus, & igne, & aëre, & reliquis mundi iratis elementis, esse laudanda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52365)

ô Lector (ad quem verba Mercurij ad filiũ
facta trãfero) *Vtinã tibi daretur facultas, ut
alarũ adminiculo in sublimẽ aëris plagã volares,*
mediãq; inter cœlum ac terrã, regionem sor-
titus, conspiceres terrã quidem soliditatẽ, maris
diffusionem, fluxum fluminum, aëris amplitu-
dinem, ignis arctã celeritatem. O felicissimũ,
fili, spectaculo, ô beatissimã visionem! Si-
quidem vno luminũ motu, seriem totius mun-
di comprehenderes, immobilẽq; factorem con-
stitutum, latentem quoque perspicuum cerneres.

C A P V T. III.

DE opera iudiciãq; etiam in Fulminibus,
& igne, & aëre; & reliquis iratis mun-
di elementis, esse laudanda.

§. I.

Momorum, contra mundi partes,
querela.

AM est abundans Numinis boni-
tas, vt non solum in Filium, ac S.
Spiritus redundãrit, sed etiam in
creaturas, velut extra familiã,
sefe effuderit, hominẽq; condiderit, ho-
minisq; causã, cœtera omnia; vt existèrent,
de quibus, & in quos esset liberalis. Quod si
totus mundus, hominis causã, factus est,
partes

Vide Plu-
tarch. lib.
Aqua, an
ignis vi-
lior.

partes quoq; mundi, hominis causâ, erunt; cælû, terra, aqua, ignis, aër. De quarum partium pulchritudine, vtilitate, ac necessitate etsi multi tractauerût, & vel in pueros satis constat, vitium tamen alere videntur nonnullis. Vnde & Momos habent. Quid enim? siderum noxij sunt aspectus; in aëre vasa niunt venti; colliguntur intempestiuæ pluuiæ, quæ lapides effundût; molestissimû est, per imbrem, facere opus: ibi humor in pestê putrescit; ibi minatur fulguratio; terrent horridæ nubes; mugiunt rauca tonitrua. In mari procellæ & tempestates comouentur, & turbo totas classes dissijcit; euertit, mergit. Fluminû eluuiiones, inundationésq; aquarum, quas non dederunt vastitates? In terra sterilitates, ac metuendi tremores; illê quidem homines, isti autem, & ciuitates, & homines hauserunt. Ab igne natæ sunt tot insignium domorum, tot magnarum vrbiû populationes. Hæc talia imperitis DEVS, si bonus est, in mundi partibus, censetur creare, aut permittere non debuisse.

§. II.

Magnam in Deum, è creatione Ignis & Fulminis, gloriam redundare.

Verùm, vt à fulmine & igne, velut à Io-
uc,

ue, incipiam, qui rectè calculum ducit, meritò canit: *Benedicite ignis Et aestus Domino: benedicite fulgura Et nubes Domino.* Equidem liquidè intelligit, lucem noctu, calorem in hyeme; opem in quavis arte, ab ignibus haberi; ob quam causam Xenophon, & Philo affirmant, *ignem esse veluti generale artificiorum omnium instrumentum*: quorum posterior tradit, idcirco prohibitam fuisse, apud Iudæos, ignis in Sabbatho, accensionem, vt inde omnium opificiorum justitium fieret. Norunt etiam docti, ex Empedocle, Hippocrate, & Varrone, ac Plinio, ignis maximum esse vsum ad medicinas; sine quo etiã Chymici sunt nulli; & durum manet ferrũ, crudi cibi, frigidi senes: vt proinde Lactantius eleganter ac eruditè ignem, *lucis ac vitæ elementum*, appellãrit; quo nõ bestia, quippe terrenæ & mortales, sed solus homo vteretur. Ob has causas meritò dicimus: *Benedicite ignis Et aestus Domino.* Est enim ignis non tantũ diuinæ beneficentiæ, sed & regiæ cuiusdam maiestatis symbolum. Beneficentiæ quidem, ob plurima commoda, quæ inde petuntur: qua de causa grauissimũ est, si cui *igni Et aqua interdicator.* Maiestatis autem, ob splendorem. Vnde ignis olim Romanis,

Dan. 3. 66.

Xenophon. lib. 4. de dictis & factis Socratis. n. 466. Philo. li. 3. de vita Moysis. Plin. 36. c. 27.

Lactant. li. 7. ca. 9.

Dan. 3. 66.

C manis,

Amman.
lib. 23.

manis, & Constantinopolitanis Imperatoribus præferebatur, vti & Patriarchis & Ecclesiæ principibus, quibus *Lampadarius* (vt eum Codinus vocat) in liturgijs & processionibus, lampadem præoportabat, aurea corona redimitam; cum faces Imperatorum corolla aurea gemina insignes esset, vt Balsamo obseruat. Qui mos à Persis originem traxit, qui ignem cælo delapsum, apud se, sempiternis ferculis custodiebāt: cuius portionem exiguam, etiam merâ luce, quondâ præisse Asiaticis regibus dicunt, vt ait Ammianus. Significabatur his facibus, à regibus lucem, claritatem, dignitatem in alios emanare. An non & sol, & luna, & cæteræ cæli faces, & omnis, siue sub cælo, siue sub terra, ignis nobis DEI maiestatem præfert? Inde enim vera claritas, inde summa potestas. Vanus est, quisquis aliunde vult splendorem adipisci, aut calere, nisi igne diuino, aut ad diuina ducente. Sicut enim Indi, non qualibet faces, sed eas, quæ in ara Mithræ, hoc est, Solis essent accensæ, prætulerunt; ita diuina duntaxat nos ardere flamma par est, non facibus Furiarum, aut Cupidinis. Ardemus autem igne diuino, si beneficia ignis, & omnium creaturarum agnoscimus, à DEO profi-

proficisci; & celebramus, si Indos imitemur, Phil. li. 2.
qui ad Phraotæ regis reditum, lætitiæ cla- c. 13. p. 96.
ti, accēsis, ex ara Solis, facibus obuiam pro-
cesserunt, & ad regiam vsque deduxerunt,
faustis acclamationibus profecuti. Ad hūc
modum Sancti solem, lunam, cæterosq; mi-
nores ignes, & flammæ omnium officina-
rum aspiciunt; inde enim amore sacro in-
flammati, DEO acclamant: *Laudate eum sol,* Pl. 148. 3.
& luna, laudate eum omnes stella, & lumen.
Laudate Dominum de terra ignis, grando & c.
itemque: *Benedicite ignis & æstus Domino.* E- Dan. 3. 66.
nimuerò etiam: *Benedicite fulgura, & nubes*
Domino. Quisquis enim sapit, sic ignescit,
caletque amore, non furore Numinis; cū
sciat, sapientissimo artificio pariter, & pro
hominum bono, mundi Machinatorem ista
condidisse, atque in sua manu habere, tan-
quam iustitiæ & misericordiæ instrumen-
ta. Quod probè agnouit inuictæ virtutis
heros Iob, cū nuncius veniret, ac dice-
ret: *Ignis Dei cecidit de celo, & tactas oues* Iob. 1. 16.
puerosq; consumpsit. Sciuit enim clarissimè,
DEVM nunquam, sine iusta causâ, fulmina
de cælo iaculari; etsi tum fortasse iam non
sciret, quænam illa iusta fulminandi causâ
fuerit. Fuit autem profectò justissima tum
causâ

caussa. Nam dum sathan ouium greges percussit, toti mundo ostendit, Iobum ouibus ipsis esse patientiorem. Quid, non modò gloriosius, sed etiam, vtilius fuit Iobo, oues seruare, an patientiæ laudem & mercedem adipisci? cuius vt virtus per omnes numeros agnosceretur, DEVS eam velut scopum, de cælo, petendi (quasi inde origo plagæ esset) dæmoni id sollicitè flagitanti concessit; quamuis id alio fine dæmon flagitârit. Est enim harum rerum promus magis, quàm cõdus Alastor, qui eiusmodi expeditionẽ in Iobũ, ex inuidia, instruxit, malus vtique, de thesauro suo, proferens mala: è quibus optimum Numen bona facit, etiam tum, quando per illum, tanquam per carnificem suum, in impios fulminat.

§. III.

Permittente, ob iustas causas, Deo, malum sæpe demonem esse fulminum fabricatorem, etiam in ipsa templa cadentiũ.

Thom.
Canti-
prat. li. 2.
apum. c.
57. §. 2.

In Teutonia, circa annum Domini M. CC. L. VI. inquit magnus Alberti Magni discipulus, & D. Thomæ Aquinatis condiscipulus, tantos ventorum, coruscationum, tonitruorum, & grandinum fragores inualescere vidimus, vt homines, per ciuitates, quasi amentes ince-

incederent, & imminere diem iudicij formidarent. Circa Treuirim, vineas demolitas penitus, siluas & arbores antiquissimas funditus euersas inspeximus, & excelsorum adificiorum fastigia corruisse. Fuerunt autem, qui dicerent, demones se uidisse, & eos, quasi bestias, diuisos in aëre, sibi inuicem ex ventis contrarijs occurrisse. Itaque non elementis duntaxat ex ingenio atque natura agentibus, sed etiam cacodæmonibus ipsis, furore atq; odio, incitatis frænum subinde, vel in exercitium, vel in supplicium nostrum, laxat vniuersi Rector: vnde magni persæpe motus damnâque ingentia bonorum temporalium existunt, vt bona spiritualia eorum vice subeant. Nam discunt inde mortales metuere, atque exorare omnipotentem, & aliorum interitu moniti semper in procinctu stare. Ita Volsinium Tuscorum oppidum opulentissimum, fulmine incensum, omne concrematum est. Ita, teste Baronio, Anno 857. Colonia. 17. Cal. Octobr. terribili coorta tempestate, subito fulmen informe, igne, draconis instar, Basilicam S. Petri hominibus confertissimam, scidit, penetrauit, atq; ex omni illa multitudine tres homines, diuersis quidem locis, vno tamē ictu, in mor-

Baronius
ad Ann.
Christ.
857.

tem dejecit; alios autem sex, eodem impetu, ita prostravit, ut femiuiui auferrentur; cæteros verò, quos non tetigit igne, percussit timore, docuitq; rebus diuinis incontaminatos adesse. Itaq; non impia Ethnicorum duntaxat fana, sed religiosissima etiam Christianorum templa sunt de cælo verberata. *Cur enim Dominus vniuersorū non posset sathanæ permittere in templa, ad terrorem eorum, qui templis abutuntur, quod concessit illi, in Iob seruū suum, qui & ipse templum Dei fuit? De Romano illo Tullius cecinit:*

2. C. r. 6
16.

*Iuppiter omnipotens stellanti nixus Olympo
Ipse suas arces, atque inclyta templa petiuit,
Et Capitolinis iniecit sedibus ignem.*

Quod mirum nō erat, dignum etenim igne fuit fanum, tot sacrilegijs impiatum. Magis mirum id de nostris. Nam & de alio Christiano templo, alius Author memorat: *In* *vigilia S. Mathie Apostoli, Coloniae ignem e nubibus excussum, in turrim S. Andreae incidisse, eamque incendisse, illā ipsā nocte, quā, præ frigore, aquis glacies est inducta, ut tantò mirabilius esset, si, vice niuis, fulmina cecidissent.*

Cæsar. li.
10. cap. 72.

§(o)§

§. IV,

& igne laudabilis.

89

§. IV.

*Fulmina Ioui & Imperatoribus applicta, vero
Deo longè rectius convenire.*

At ostendit ea in re dominium suum.
Deus, & potentię maiestatem. Si enim Poë-
tæ Ioui suo maiorem se conciliare authori-
tatem non putauerunt, quàm si eius pin-
gerent *armatam trifido fulmine dexteram*, i-
psúmque; rubéte manu sacras arces jaculan-
tem; cur non potiùs verum Numen, eodem
telo, terribile præuaricatoribus fieri debe-
ret, ac metuendum? Quod sanè & olim fa-
ctum est, cùm Moyse legem daret, tabulis
lapideis insculptam; & cùm Pharaonis con-
tumaciam vellet frangere; itémque, quan-
do aliàs *illuxerunt fulgura eius orbi terræ*: &
quando vel Angeli facies facta est velut spe-
cies fulguris; immò vel Moyse etiam radijs
cornuta. Voluisse & alios Reges, hac effigie,
suos fingi colossos, testatur Plutarchus. Sed
aliud fulmen, in DEO, significat, aliud in ty-
rannis. *Quemadmodum in vulnere prius ap-
paret sanguis, quàm plaga, ait ille, & quemad-
modum prius emicat fulgur, quàm tonitrus
audiatur: ita apud Tyrannos, hoc est, Principes
ferè omnes, prius erumpit condemnatio, quàm
probatio; & perit delatus prius, quàm coargua-*

Exod. 9.

23.

Psal. 96. 4.

Dan. 10. 6.

Erasm.

Chil. 1.

cent. 3.

C 4

tur.

tur. De quibusmeritò dicitur: *Procul à Ioue, procul à fulmine.* At DEI iudicia non sunt præcipitata. Nulla crimina dānat, nisi, quæ ipse oculatus testis habet probata. Quæ ubi, ad pœnam matura esse deprehendit, etiam procul ferit. Nemo enim nocens tam potest procul à DEO recedere, ut eò sese potentia illius nō extendat; nemo ad eum tam propè adire, ut ei fulmē noceat innocenti. Quapropter longè rectiùs DEO conueniret id, quod in Antonini Pij, atq; etiā in aliquot Neronis numis, cernere est, fulmen in thoro collocatū: aut, quod in suis symbolis Carolus V. & Maximilianus II. vsurpârunt: in quorū Numismatis, *Aquila fulmini insidet; cui ramus oliuæ est additus.* Ostendebatur scilicet, offendendi potestatem penes Imperatorem esse; verùm, ob illius clementiam, quiescere, & nō, nisi consultò, torqueri fulmen. Appositissimè Seneca: *Quare, inquit, id fulmen, quod solus Iuppiter mittit, placabile est? Pernitiosum id, de quo deliberauit, & quod alijs quoq; dijs auctoribus misit? Quia Iouem, id est, Regem prodesse etiam solum oportet, nocere non, nisi cùm pluribus visum est.*

§. V.

Deum fulminā ostendere sapius, quā mittere. Vt

Senec.
Nat. q. q.
li. 2. c. 43.

Vt tales sint Reges, Principesque: & quicunq; magnam potentiam, inter homines, adepti sunt; vt, non quod falsus monitor, verus susurro, aut adulator, atque hinc ira, & in vindictam ebulliens superbus sanguis suggerit, sed quod equitas, quod ratio, quod consilia sana suadent, id statuant & mandent; DEVS ipse fulmina non statim expedit, *quoties homines peccant*: quæ etsi in manu habeat, ac potestate, tamen millies, atq; iterum millies sinit antè quiescere, quàm decernat vibrare: priùs telum ostentat, quàm ingerat, *vt fugiant à facie arcus peccatores*, Psal. 59. 6. quos mauult metu, quàm pœnis coërcere. Quod si illi differunt, si nauigationem prorogant, & cū Acessæo, lunam magis opportunam expectant, tardantque conuerti ad Dominum, & implent mensuram scelerum; tunc corusca tela, diu librata & rotata, mittit, in contumaces, aut eos, quorum Tartaro digna facinora, omni contumaciâ, sunt detestabiliora.

§. VI.

Cur fulmina dicantur ignis Dei?

Tametsi enim fulmina, non Cycloporum manibus, sed in nube, ipsius naturæ industriâ, ad terram concutiendam, agrôsque fer-

C 5 tiliores

- Vide Lu-tiliores faciendos, aliósq; vsus fabricantur;
cret. li. 6. censentur tamen meritò, è cœli armamen-
Iob. 1. 16. tarijs promi. Vnde & *ignis Dei* appellantur;
quia hic ignis est non solùm à DEO, vt cæte-
ri ignes, sed etiam, quia de cœlo, & quia po-
tentissimus, penetrantissimus, velocissimus,
& maximè formidandus. Sæpe enim his ar-
mis vtitur DEVS, ad hostes suos subigendos.
- Pl. 49. 4. Siquidem, si insolentes fuerint, *aduocabit
cœlum desursum: & terrã discernere populum
suum. Et annuntiabunt cœli iustitiam eius: quo-
niam Deus iudex est.* Sicut fuit, quando D.
- Sur. Tô. 5. Maurilius fanũ diuersis idolorum cultibus
dic 13. dedicatum, nõ procul Andegauo, videns,
Septeb. humanã vi, excindi non posse, oratione im-
petrauit, vt, igne de cœlo labente, quidquid
simulachrorum, & immũditix ibi erat, mo-
mento temporis absumeretur. Tres pueros
Dan. 3. 48. *non tetigit omnino ignis; qui tamen incendit,
quos reperit iuxta fornacem.* Quod prodigi-
um renouatũ est, in Iphigenia Ægippi ÆE-
thiopum Regis filia. Ea, D. Matthæi Apo-
stoli colloquio, Christianorum numero ad-
dita, cùm Christo virginitatem vouisset, &
iam, constructo cœnobio, multis virginibus
DEO pariter dicatis præesset, neq; minis, ne-
que blanditijs moueri potuit, vt Hirtacum
paterni

paterni regni successorem acciperet maritum, æterni Regis se esse sponsã dicens, nec licere sibi, illo relicto, alteri nubere. Hirtacus, amore in furorem verso, Iphigeniam, cum toto cœtu, adeoq; etiam cum ipso monasterio, cõcremari iussit. Admoto igne, flamma virginalis pudicitix vltrix inde se auertens, in regiam prosilit, quam, Hirtaco, cum vnico filio, vix euadente, funditus consumpsit. Hirtacum morbi impatientia, filiũ Hirtaci diabolus infessor interemit. Ita calido se, suosq;, elemento defendit DEVS, dum libidine æstuantibus hostes vltus est, in quos flammam reflauit. Quid habet hinc Momus, quid nasum corrugat Aristarchus? an, si ipse DEO Conditori rebellat, vult, vt ei etiam elementa non seruiant? Num adhuc ignem accusat, quia Satyro barbam auferit, eum intemperanter & stolidè ad osculum applicanti? At stipitem & stipulam lædit, aurum non lædit, sed ostendit esse aurum, quod spectabilius facit. Quemadmodum enim fulmen, & ferit reos, & defendit innocuos; ita & ignis reliquus est velut anceps gladius, ad offendendũ & defendendũ vtrinq; factus. Laurentios, Vincetios, Apollonias & Afras illustrat; Cræsos, & Didones in fumum soluit.

§. VII.

§. VII.

Pontiani martyrio ostenditur, ignem Deo parere, & Dei amicis parcere.

Ferrarius
19. Ian.

Nobili loco natus adolescens, Spoletanus, cui Pontiano nomen fuit, Antonino Imperatore, Fabiano præfide, varijs modis, ad Christum abnegandum, tentatus & cruciatus, antè, quàm idolis thura offerret, se ipsum ignibus obtulit. Ardentissimis igitur prunis inambulare adactus, ita fertur Fabianum allocutus: *Ecce, in nomine Christi, Dei mei, illæsus prunas tuas, ac veluti rosas calco. Tu, si Scauola es, vel in aquam feruentem manum tuam impone, & experire, nū te Deus tuus Iuppiter sit à dolore ac læsione liberaturus.* Vssit hoc dictū tyranni superbiam, quæ furiosè inflammata, vim omnē in Martyrem effudit, iussitque eum, equuleo distentum, vngulis ferreis, toto corpore, dilacerari. Sed, vt videas, Deo, Deique seruis, omnes creaturas famulari, carnifices prius, quàm Martyris constantia, sunt fatigati. Quin innocens eius caro, vt à peccato, ita & à ferro integra permansit. Et, quod mireris, dum castissimum eius corpus, velut æneum lace- rari non potuit, ipsa è ferro fabricata instrumenta, fracta fuerunt, ac dilacerata. Potuisset

tuisset utique etiam ipsum ferreū iniqui Iudicis pectus frangi, nisi crudelitas adaman-
tina esset, atque omnem duritiem ferri su-
peraret, & giganteo fastu, cum ipsa Numi-
nis omnipotentia certaret. Projectus est er-
go Pontianus in obscurissimi carceris tene-
bras; sed adfuere Angeli, qui, diuina luce
caliginem dispulerunt. Producitur iterum,
& leonibus obijcitur epulandus. Sed & hæ
belluæ, quantumuis fame rabidæ, Martyri
pepercerunt, imò circumuolutatæ, non du-
biè blandientes feritatem posuerunt. Re-
trahitur in vincula Pontianus, & viginti
duos dies noctesque, absque cibo potuque,
relictus, ostendit, hominem, *non in solo pane,* Matth.
4. 4.
viuere. Cantans igitur ac Deum laudans re-
pertus, in lecticam ferream astrictus, subie-
ctoque vehementi igne, & liquido plumbo
vberimè omnibus eius membris superfuso,
nihil est mali passus, ut planè immortalis
videretur. Certè, in mortali corpore, im-
mortalem DEI omnipotentiam dominiūm-
que luculentè demonstrauit: ut meritò di-
cere potuerit. *Benedicite ignis & aestus Domi-* Dan. 3. 66.
no. Laudate Dominum de terra, ignis, gran-
do, nix, glacies, spiritus procellarum, que faci-
unt verbum eius.

§. VIII.

Ignem Dei amicis vel parcentem, vel nocentem, Dei nomen ac gloriam propagare.

S. Greg.

li. i. cap. ii.

Dial.

Quod verbum etiam fecit ignis, quando Martyrius omni alio vase destitutus, prunas ardentes, immo luculentum ignem pallio exceptum, longâ viâ, in montem, ad fratres suos, apportavit, nullo vstionis vestigio, in arida vestis materia, relicto. Qua de-

Viti-

ckind. lib.

3 hist. &

Baron. 10.

Tom. An.

849.

inde veste leprosum obtexit, & sanavit. Witi-kindus scribit, Haraldum Danorum Regem, à Popone Episcopo, ab idolis, ad fidem SS. Trinitatis antè non adductū, quàm eum videret, illæsis manibus, ferrum candens gestare. Eo miraculo ita est accensus Rex, ut vnicum DEVM trinumque & ipse profiteretur, & à toto regno iuberet adorari. Quod etiam DEO tres pueri, in fornacis flagrantia illæsi, effecerunt: & effecerunt alij quoque, quamvis læsi: inde enim

Niceph. li.

7. cap. 10.

testes, unde Martyres fuerunt. Nicephorus certè tradit, in quadam Phrygiæ ciuitate, ita religionis Catholicæ zelo arsisse ciues, ut vnâ cum liberis, vxoribus, & omnibus fortunis suis, ac tota insuper vrbe, maluerint in cineres redigi, quàm Maximini imperio, fidem negare. Qua de causa eorum,

tanquam

tanquam heroicorum Martyrum Christi, Festum 7. Februarij die, Ecclesia celebrat. Sic ignis, vel holocausto, vel miraculo laudat Conditorem. Holocaustum etiam fuit D. Laurentius, D. Pionius, & quotquot, per flammam, ad caeleste refrigerium, transierunt. Miraculum fuit Lot, è sulphureo Sodomæ incendio, eductus; & Abraham, quem Hebraei tradunt, quia ignem, quem Chaldaei colunt, adorare noluerit, in ignem missum, à Deo liberatum. Vnde &, in itinera-rio Romano, dicitur, *de vr Chaldaeorum*, hoc est, de igne eductus; & probatus sicut igne probatur argentum.

Gen. 19.

Vives in lib. 19. de Ciuit. ca. 15. Pro- uerb. 17. 3.

§. IX.

Ignem quoque fulmineum saepe magis esse ad- splendorem, & auctoritatem, quam in damnum cadere.

Ne autem fulmineam quis flammam magis indomitam esse existimet; est ea itidem à Deo nonnunquam colibita, ne sauiet.

Mithridates Rex Asiae & Ponti, cum adhuc infantulus in cunis vagiret, collapsum fulmen fascias, quibus inuolutus erat, exussit, neq; ta- men, ipsum laesit, vestigium modò quoddam ignis in fronte relictum est, quod facile occultaret co- ma. Rursus, cum iam vir esset, ita propinquum

Muret. li. 1. var. hist. cap. 1.

ei dormienti cecidit, ut tela in pharetra, quæ
 haud procul a lecto pendeat, condita conflagravit;
 ipse quoque, tum intactus. Aiunt & Aquilam à fulmine non afflari, unde & armigera Iouis, & sacra esse fingitur. Cæterum ignem ipsum, velut diuinum, & verè mirandum Homerus nominat. Moyfi quoque; *apparuit Dominus, in flamma ignis, de medio rubi, & videbat, quòd rubus arderet, & non combureretur.* Ita DEI dignitatem, splendorem, maiestatem agnouit. Sicut etiam, quando legem in monte, accepit: & sicut agnoscent, sub nouissimū diem, homines, quando, de eadē lege seruata, aut violata iudicabuntur.

Homer.
 Iliad. 11.
 13. 15. & 20.
 Exod. 3. 2.

Pf. 96. 3.
 Macar.
 homil. 12.

Tūc enim *ignis ante ipsū præcedet.* Certè Macarius affirmat, homines, naturali ratione, Deum esse, nosse ex fulmine & fulgure: estque; ibi clarissima potentia, & potentissima claritas, quæ diuinum quid profitentur; iubat quoddam, vnà cum sonitu, tanquam diuinitatis radios, quæquæ diffundentes. Sic, apud poëtā, describitur Sol, qui Phaëthonem allocuturus *circum caput omne micantes Deposuit radios, propiusque; accedere insit, procul consistentem. Neque enim propiora ferebat Lumina.*

§. X.

*Fulgor maiestatis, in fulmine non la-
dente consideratus.*

Eiuscemodi coruscationes capiti homi-
num affusæ, vel sanctitatis, vel regie Maie-
statis indicia semper fuere. Quare & An-
geli illius erat aspectus, sicut fulgur, & vestimẽ-
tum eius, sicut nix; & Diui quoque radiaue-
runt. Quin & Seruio Tullo quoque id con-
tigisse memorant, quod Virgilius Iulo suo
scribit euenisse.

*Ecce leuis summo de vertice visus Iuli
Fundere lumen apex, tactuq; innoxia molli
Lambere flamma comas, & circum tempo-
ra pasci.*

Magni nimirum faciebant veteres, ab igne
aliquem splendere, & nõ ardere, aut fulmi-
natum, & non læsum; existimabant enim,
ei, non nisi à cælo sanctitatis teste, splendo-
rem accessisse; aut certè omen arbitraban-
tur, futuræ, inter maxima pericula, incolu-
mitatis. Scopelianum refert Cardanus, dum
in cunabulis esset, à fulmine occiso fratre,
qui vnà cum illo natus erat, euasisse inco-
lumem, atque, per maximos labores, ad ex-
tremam peruenisse senectutem. Hic prolem
fecit admirationi esse fulmen, aliàs matrem

D illu-

Matth.
28. 3.

Plin. lib. 1.
c. 170. &
Plutarch.
de fortuna.
Rõ. Virg.
Æneid.
lib. 2.

Card. de
rerum va-
riet. lib. 8.
cap. 43.

- Plin. li. 2. cap. 51.** illustravit. Nam Marcia Princeps Romana, fulmine icta grauida, partu exanimato, ipsa citra vllum aliud incommodum, vixit. In fœtu igitur ostendit tum natura ignis, se lædere potuisse; vt in parente doceret, se percuisse. Cuius rei & Plutarchus exemplum
- Plutar. l. 4. q. 9. conuual. 2.** tradit, militis, qui, Romæ, ædem sacram custodiebat: cuius fulmē prope delapsum ambussit calceamentorum corrigias, neq; aliud quidquam incommodi attulit: ac pyxidularum argentearum, quæ ligneis inclusæ capsulis erant, argentum quidem colliquefactum & conflatum fuit, lignum intactum ac integrum inuentum. Quo loco & illud refert author, de fulmine, quod, Elide, in domū Dorothei rhetoris delapsum, multa miracula edidit, dum vinū ex dolio exhaustit sitibundum, vase illēso, & hominem somno stratum transuolans, neque illum offendit, neq; vestem attigit, sed eius cinctum, in quo succinxerat nummos æreos, liquefecit
- Psal. 28. 7.** & fudit totū. Verè hæc fuit *Vox Domini intercidentis flammam ignis*: nam vim eius intercēdit; vt, per interualla, vreret, & parceret, Deoq; ad nutum obediret. Quod etiam, in miseranda illa Maclinæ conflagratione, fecit, quæ An. 1546. ex fulmine accidit. Apud

pud cauponem, cui nomen Croes erat, con-
 uiuæ chartis ludebant, à quibus, dum, defi-
 ciente zytho, caupo in cellã descendit, tan-
 tus tempestatis extitit impetus, vt auulsa à
 fundamētis domus, procul abiecta sit, & op-
 pressi lusores, adhuc chartas manibus tenē-
 tes, reperirētur, nemine illius domus saluo,
 præter cauponem, qui concameratæ cellæ
 beneficio, inter dolia, homo fortasse non
 doliaris seruatus est.

Gilb.
 Cogn. l. 8.
 Narrat.

§. XI.

*Ignis innocentibus idem, qui auro; nocentibus,
 idem, qui stipula, quam facile
 consumit.*

Prodest ergo, & defendit ignis innocen-
 tes, & laudat Dominum flamma, quæ ei
 ancillatur. At etiam offendit? etiam in
 cineres redigit? Vel innocētes sunt illi, quos
 lædit, vel igne digni. Si innocentes, Lauren-
 tios, Vincentios, Pionios, Carolos Spinolas,
 Apollonias, Affras, Hilarias, Eutropias, Eu-
 nomias, Dignas ex eis efficit. *Nam, sicut igne*
probatur argentum, & aurum camino, ita cor-
da probat Dominus; vt dicere possint: igne me
examinasti, & non est inuenta in me iniquitas.
 Quod si verò elemento hoc vstulantur ini-
 qui, non est id iniquū. Habent quod meren-

Prouerb.
 17. 3.
 Psal. 16. 3.

tur. Sentiunt, quod iustitia his verbis exigitur.

Ps. 20. 9. *Inueniatur manus tua, omnibus inimicis tuis: dextera tua inueniat omnes qui te oderunt. Pones eos ut clibanum ignis, in tempore vultus tui. Dominus, in ira sua, conturbabit eos, & deuorabit eos ignis. Ita læpius contigit. Negantes enim te (O DEVS) nosse impij, per fortitudinem brachij tui, flagellati sunt: nouis aquis & grandinibus, & pluuijs persecutionem passi, & per ignem consumpti. Quod enim mirabile erat: in aqua, qua omnia extinguit, plus ignis ualebat. VINDEX EST ENIM ORBIS IVSTORVM. Quodam enim tempore mansuetabatur ignis, ne comburerentur, que ad impios missa erant animalia, sed ut ipsi videntes scirent, quoniam Dei iudicio patiuntur persecutionem. Et, quodam tempore, supra virtutem ignis, exardescebat undiq; , ut iniqua terra nationem exterminaret. Quis artifex opere suo non defendit? suã se hastã protegit hastarius; suo gladio machæropeius; solus Deus mundum fecerit, quo, contra illum, homines vtantur, & ille non vtatureodem, contra illos? Enimuerò pugnabit cum illo orbis terrarum, contra insensatos. Ibunt directè emissiones fulgurum, & tanquam à bene curuato arcu nubium exterminabuntur, & ad certum*

Sapiēt. 16.
161

Sap. 5. 21.

locum

locū insilient. Quæ omnia, in aliquot tremenda narrationis exemplis, ostendemus contigisse.

§. XII.

Tibicinis, & aliorum obscœna lenitas fulmine punita.

Primum recenset idem, qui supra laudatus est, Thomas Brabantinus, his verbis: *Marchia, in Flandria atq; Brabantia districtu, villa populosissima sita est, in qua dedicatio celebrata multos, ad spectacula & ludos, traxerat. Inter quos, ut à Magistro Guilelmo bono & literato presbytero, & de eisdem partibus nato, percepimus, quidam tibicen erat, qui chorifantes iuvenes & puellas, saltationibus, & gesticulationibus suis, ad carmina obscœna & turpia, concitabat. Hinc, calo nubibus circa vespertas obscurato, quiq; ad propria redierunt, solo autem tibicine nondum lusibus satiato, per viam ad solita remeante, & canente tibia, & saltante, & posteriorum sonitibus turpiter insonante, duo pueri pastores, ubi tonitrua, & coruscationes imminere viderunt, ad dumeta fugerunt, & eis videntibus, in tibicinem fulmen incidit, & extinxit, & eius brachium amputavit. Nec mora. viderunt pueri, quòd duo nigerrimi canes, ex insperato, venerunt, & inter se pendulum extincti brachium deportarunt. Hac, post tonitrua, nun-*

Thom.
Canti-
prat. lib. 2.
apud. cap.
67. §. 4.

tiantibus pueris, amici venerunt, & cadauer mortui ad propria detulerunt. Manè autē, dicente presbytero, quia in atrio fidelium sepeliendus non esset, quem in ludis turpibus, tam notabiliter tonitruum occidisset, responderunt amici: etsi extinctus sit tonitruo, tamen ad dedicationē Ecclesie peregrinus, cum alijs, occurrit. Permissis ergo Presbyter, etsi dolens, ut in atrio sit sepultus. Et vide rectitudinem diuini iudicij. Manè factō, sepulchrum patens inuentum est, & locus, in quo iacuerat, vacuus & eiectus, cadauer verò, ut optimè credi potest, sicut eius brachium, à Demonibus asportatum est. Nota ergo, lector, quia tali vindictā digni sunt, etsi eos, parcente Deo, tales semper casus non puniant, qui, turpibus ludis & cantibus, sacra fidelium atria & Ecclesiam inhonorant. Hoc primum exemplum docet, nubibus ac tempestatibus, non solum maiestatem DEI hominibus innotescere, si cut quondam contigit, cum Moyse decalogus, in monte Sinai, traderetur, quando cœperunt audiri tonitrua, ac micare fulgura, & nubes densissima operire montem; & quando, auditā voce diuinā, turba dicebat, tonitruum esse factū: sed etiā, coruscis his ignibus, iram Numinis ostendit, peccatores, cum auctoritate, punientis, Ita minitans dixit: si acut-

Exod. 19.
16.

Ioan. 12.
29.

Deuter.

ro, ut

ro, ut fulgur, gladium meum, & arripuerit iudicium manus mea, reddam ultionem hostibus meis, & his, qui oderunt me, retribuam. Quod in hostibus suis etiam David expertus dixit: Tonabit de caelo Dominus: & excelsus dabit vocem suam. Misit sagittas, & dissipauit eos; fulgur, & consumpsit eos. Quod An. Christi 1222. in quodam Saxoniae teatro, non sine tragico luctu, spectatum est, vbi subitum fulmē homines adeò viginti, momento absumpsit; vt, leuissimo elemento, grauissimè punirentur obscenæ leuitatis amatores; solus Sacerdos euasit, qui cæteris tamen, ob scandalum, plus videbatur, peccauisse. Sed saepe Deus Sacerdotibus parcat propter ordinem: sicut legitur de Aarone, quem non percussit lepra, sed sororem; cum tamē non legatur, sorore minùs peccasse: vel fortè, in eo, aliquid boni, Deus prauidit, propter quod illi pepercit. Quod verò aliquando, ob huiusmodi leuitates, Deus, Sacerdotes puniat, praesto est exemplum; ait idem author, cuius verbis ipsa sinceritate à fabula vindicatis, vtile fuerit plura hîc apponere.

§. XIII.

Impurus & saltator sacerdos, fulmine eastratus.

Est villa, in Episcopatu Treuirensi, Elisatia Idem Au-

D 4 voca-

ehor cod.
lib. 10.
cap. 29.

vocata, inquit, in qua, anno praterito, quartâ
feriâ, ante natiuitatem sancti Ioannis contigit,
hoc grande ac terribile miraculû. Sacerdos loci,
Henricus nomine, dum sederet in taberna, fa-
cta est intemperies aëris maxima, quo festinan-
te, cum Campanario suo, in Ecclesiam, cû cam-
panas pulsarent, creuit & tempestas, & nebula,
& inenarrabilis strepitus aëris, in Ecclesia, ve-
hemensq; repente ictus turbinis prostrauit ut-
rumque, Clericum scilicet, & Campanarium,
ita quòd Campanarius, sub Clerico, jacebat.
Campanarius verò in nullo laesus est, Clerico
extincto, cuius genitalia exusta sunt, reli-
quo corpore intacto, qua filius eius accurrens,
calcando extinxit, & auulsit. Ex quo patet, for-
nicatorem illum fuisse. Vestimenta verò eius ita
sunt lacerata, vt nulla particula cohereret soli-
da parti, nec solida essent; exceptâ illâ particulâ,
in qua dependere solebat manipulus, in sinistro
brachio: sed stiualia sua, qua noua erant, ita sunt
dilacerata, ac si fuscinulis dissipata essent, solea
verò sic sunt fracta, ac si in aqua feruida fuis-
sent decocta. Campanarius verò, in maximo ti-
more & stupore jacens, vidit demones insultum
facientes in Ecclesia: sed & capsula, qua erat
post altare, prosilyt super altare, & apertura fa-
cta

Haec est in ea, quae adhuc ita remanet. Sancti vero, quorum reliquiae ibi sunt, egressi fortiter resistebant demonibus, & factum est, inter Sanctos & demones, vehementissimum certamen: tandem devicti demones, cum corpus Domini asportare non possent, partem tecti secum abstraxerunt. Refert idem Campanarius, quod corpus Sacerdotis, usque ad tectum turris, sub qua simul pulsantes steterant, & sub qua prostrati jacebant, violentia demonum aliquoties fit raptum, sed beneficio Sanctorum relapsum. Aiunt, Clericum eundem tunc de nouo acquisivisse coronam chorifando, quam quasi victor, juxta domum, suspendit, ut ibi stulti homines luderent, duceretque choreas. Subiungit, his narratis, Apollonius: Sicut in hoc Sacerdote considero, in laceratione vestium atque calceamentorum, Deus puniuit superbiam; sic in exustione genitalium luxuriam. Respondet Caesarius: bene sentis, quia saepe poena respondet culpa. Hoc etiam scire te volo, & probare exemplo, quod sicut Deus, ut dictum est, malos per fulmina, atque tonitrua de caelo punit, ita per eadem aliquando bonis succurrit. Dixit quidam: Multa, ex quo fuerint comoda, eius incommoda aequum est ferre. Comoda ergo ignis cum sint plurima, nemo debet de illius in-

commodis conqueri. Quanquã pro incommodo habendũ non est, si igne cœlestis iudex reos plectat, cùm eãdem opera vel moneat, vel defendat innocentes. Tradunt operas mutuas, Iustitia & Misericordia Numinis. In quam rem pergit Author.

§. XIV.

Monachus fulmine, contra militis rapinam, defensus,

Idem lib.
cod. cap.
30.

Richuvinus cellarius noster, cùm die quadam, tempore discordia inter sæpe dictos Reges, de Colonia exiret, non procul ab urbe, plures armatos, ex latere strata publica, in suis dextrarijs, sedere conspexit, quibus visis, cùm satis timeret, vnus ex eis cursu rapacissimo ad eum veniens, equum eius per frantum tenuit; quem his verbis superbe allocutus est, dicens: Domine Monache, descendite, oportet me habere equum istum. Vix verba finierat, & ecce, Dominus, non verbo, sed tonitruo pradoni, pro seruo suo, respondit. Nam, cùm, totã illã die, nulla fuissent audita tonitrua, ictus tã validissimus inopinatè personuit, vt equus satellitis genibus terrã peteret, & ipse nutantis tergo vix inhaereret: moxq; manũ à frano monachi retrahens, ait satis humiliter: Ite in pace, bonus enim vir estis, cui ille regratians letus processit, diuinitus se liberatum

recog-

recognoscens. Hæc mihi idem Richuvinus, ore suo, confessus est. Quàm sæpe nunc, prædones dicam, an milites, viatorem inuadunt; spoliant, neque equo duntaxat, sed omnibus, quæ secū defert, priuant? immo vitā ipsam emere cogunt, vt omnia simul eripiant? Et deest fulmen? & non tonat? nec cœlū murmurat? murmurabit aliquando, tantò truculentiùs, quantò mitiùs nunc gladium in vagina continet, vt & patientiæ alij, & pœnitentiæ, prædones tempus habeant. Non desunt illi arma, nec deest caussa, cui militat æther, cui in conspectu sunt humana scelera; sed suâ patientiâ, patientiam nostram erudit. Quanquam, si vult plectere, aut si vult suos defendere, non opus est illi, ignem de cœlo vocare; etiâ in terris ignem habet, qui illi, qui seruis illius famulatur.

§. XV.

Ignem quoq; Et incendia parcere innocentibus, in vidua simplicis exemplo, ostenditur.

In Episcopatu Coloniensi, oppido imperiali, quod Donsburg dicitur, vidua quædam ceruissiam braxare ac vendere solebat. Die quadã, cùm ciuitas casu fuisset incensa, ipsumq; incendium domui eius appropinquasset, illa, iam non habens spem in auxilia humano, ad diuinum confugit.

Nam

Ibid. capi

31.

Nam omnia sua vasa, quibus ceruisiam emptoribus mensurare solebat, ad ostiū domus, contra flammās ponens, in multā cordis sui simplicitate, sic orauit, dicens. Dominus Deus justus & misericors, si vnquā aliquem hominem his mensuris decepi, volo, ut domus hæc comburatur, si autem feci, quod rectum est in oculis tuis, precor justitiam tuam, ut, in hac hora, misericorditer respicias necessitatem meam, & mihi, meaq; suppellectili parcere digneris. Mira fides fœmina, mira Dei humilitas: is, qui dixit, quā mensura mensi fueritis, remetietur vobis, ac si oratione fidelis vidua conclusus fuisset, flammās omnia in circuitu deuorantes, à domo eius conpescuit, cunctis stupentibus, quòd ignis furens materiā cremabilem lamberet, nec incenderet. Quid erat hoc aliud, quàm justissimę fœminæ æquitatē, flammis illustrare? quàm multi alij caupones, aut mercatores, si sua vasa, vel mensuras, ad eundem modum, incendio opponerent, lustrarentur, non illustrarentur? Allicerent enim, non arcerent, illorum vasa ignem, qui illis injuriarū dicam ab hospitiibus & emptoribus scriptam, perspicuè manifestaret. Nouit enim, & ignis causas decidere, Deo iubente. Ita in manu illius est omnis creatura: sæuit, vel parcit, ad nutum

Con-

Conditoris. Nec, si secum argumentis putet, melius eam vllus subditivus Dædalus condere potuisset. Apparet ergo, tonitrua & fulmina, & ignes, & incendia, non naturæ tantum, neque tentatoris duntaxat Stygij, sed etiam DEI esse, & aliquando quidem defendentis, sæpe tamen etiam terrentis, aut punientis instrumenta.

C A P V T IV.

Æquitas bonitasq; diuina, in tempestatibus, & mundi elementis, Pharaoni, Alphonso X. alijsq; luculentè ostensa.

§. I.

Ignis è terra erumpentis, & fulminum vera causa fabulosa opposita.

Gigantes olim, cum Iouem vellent Virg. in
cælo pellere, finguntur à Poëtis Ætna.
fulminum iactu deturbati. Nimirum vt vel fictum DEVM docerent, in picturis ac statuis, meritò exprimi, rubente dextera fulmen vibrantem, sumpta occasione, ex turri *Babel*, montes montibus impositos cecinerunt. Vtque vel in mortuis vindictæ Gen. 11.
esset monumentum, scripserunt, Typhoeum
sepul-